

IZDANJE ZARJA je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 8
starna i. nadstr. Uradna ure za stranke so od 10. do 11.
polno in od 1. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj
in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.

PROSTORNA: celoletna po pošiljanju na dom za
Drobnjakovo in Bostro K 21.80, polletna K 10.80, četrtletna
K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za
ostalo inozemstvo in Avstrio celoletno K 36.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. popoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6. B., in
uraduje za stranke od 8. do 2. popoldne in od 3. do 7. zvečer.
Inzerati: enostopna petminutna 50 vin, pogojen prostor, poslan
v naključnem vrstnem redu. — Dnevno izdajanje v ravnanju.

Nefrankirana ali premljena frankirana pisma se ne sprejemajo
— Reklamacije vstopajo po poštnih proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Štev. 758.

V Ljubljani, v soboto dne 13. decembra 1913.

Leto III.

Eksistenčni minimum.

Vodja finančnega ministrstva gospod baron Engel se hudo jezi zaradi uspeha, ki so ga socijalni demokrati dosegli pri glasovanju o osebnih dohodkih. Izmed mnogih predlogov, s katerimi so hoteli zboljšati novo k omenjenemu zakonu, je bil sprejet eden: Da se zviša eksistenčni minimum od 1200 na 1600 kron. In to bi bilo gospoda Engla. Ker pa se srdi gospod baron Engel, so tudi vladni mameluki v državnem boru iz sebe, pa si belijo glavo s kompliciranim vprašanjem, kako bi mogel parlament prevzeti svoj lastni sklep, da bi bil finančni gospod baron zopet zadovoljen. Pota sicer še niso našli, toda tudi upanja se niso opustili, in z vztrajnostjo, ki jih pri pametnih rečeh takoj zapesti, mučijo svoje uboge glave, da bi iztlačili iz njih kakšno misel.

Čemu toliko jeze, čemu toliko truda? Finančni vodja pravi, da izgubi z določbo, ki je bila v parlamentu sprejeta, 4.7 milijona davkov na leto. Ta številka napravi na nepoučene ljudi takih vtisk. Ali kakor ni pošteno trgati posamezne besede iz kakšne celote, pa jih zlorabljati, tako je tudi nehalno operirati s posameznimi številkami, ki so izščene iz celotnega računa. Stiri milijone sedem stotisoč kron je namočeni lep denar; če se pa vpošteva, da imajo novi v parlamentu pravkar dovoljeni davki skupaj okroglo 150 milijonov, je treba priznati, da svota štiri do petih milijonov ne more igrati odločilne vloge. In če pravijo gospodje celo, da prihaja zaradi socialno demokratičnega predloga službena pragmatika državnih uradnikov in uslužbencev v nevarnost, se mora reči, da je to himavščina, ki presega vse meje.

Eksistenčni minimum pomeni tisti dohodek, ki je za življenje brez revščine neobhodno potreben. Dolej je veljal letni dohodek 1200 K in tak minimum. Treba se je pa le spomniti, da je bil zakon, ki je oprelil ta dohodek od osebnega davka, sklenjen leta 1896. Minilo je torej od tega časa sedemnajst let; in kdo bi se upal reči, da se niso v tem času izpremenile razmere? Vprašanje draginje ne pride z dnevnega reda. Ne enkrat, ampak mnogokrat so se med tem podražile cene življenjskih potrebščin, in kdor zasluži denar 1600 kron, ne živi za štiri do pet milijonov kron, kakor če je takrat zaslužil 200, temveč si more razmeroma še manj privoščiti. Ako je bil s 1200 kronami oproščen davka, je torej znatno prikrajšan, če ga mora dati od 1600 kron plačevati.

Številke se tekem časa v svojem pomenu spreminjajo. Tega ne sme prezirati davčna politika, ako hoče ostati količkaj pravična. Zaradi tega so socialni demokrati po pravici zahtevali, da se zviša eksistenčni minimum časovni, temu položaju primerno in da se delavcem, malim obrtnikom, malim kmetom, malim uradnikom ne jemlje za davke tisti denar, ki ga potrebujejo za golo življenje. Dohodki do štiri do pet milijonov kron naj se oproste osebnega davka.

S tem ni rečeno, da človek, ki nima višjih dohodkov, ne bi bil davkoplačevalec. Tudi v Avstriji imamo sistem indirektnih davkov, ki ne poznajo nobene izjeme. Kdor je kruh, kdor piše kavo, kdor si jo zaslaadi, kdor se oblači, kdor stanuje pod streho plačuje indirektno davke in carine, pa naj bo milijonar ali pa dninar. Za največje bogataše so indirektni davki enaki kakor za največje reveže. Moka za delavce kruh ni nič manj obdavena kakor za kapitaliste torto in ubog hlapec ne plača ob čašici zelenege nič manj davka kakor ponosen fabrikant ob finem likerju. Ker je revnega ljudstva vendar veliko več kakor bogatinov, plačujejo torej siromašne mase ogromno večino indirektnih davkov; in ker ne more milijonar pojesti stokrat ali tisočkrat toliko kolikor delavec, plačuje revno ljudstvo v primeri s svojimi dohodki neznansko več indirektnih davkov kakor bogataši.

Če je za sedaj z ozirom na sestavo parlamenta nemogoče odpraviti indirektno davke na življenjske potrebščine, kakor hočejo socialisti, je le skromna zahteva, da se mali dohodki vsaj pri direktnih davkih razbremene. In če se je to doseglo s socialno demokratičnim pred-

logom, nima finančni minister nobenega povišanja, da bi se zaradi tega jokal. Ako ostane nižji sloj nekoliko vinarjev več za življenje, se zvišajo vsled tega dohodki iz indirektnih davkov. Razum tega pa izguba itak ni tako velika, kakor bi kdo sodil po tarmanju gospoda Engla. Zakaj tri do štiri milijone profita država že s tem, ker je bil sprejet predlog poslanca Lukasičevega, da se obdačijo dohodki rent, ki prej niso stali v računu vlade.

Sicer pa je komično, ako se vodja finančnega ministrstva joka zaradi odpadka štirih milijonov, ko je prej velikodušno odklanjal mnogo večje dohodke. Socialni demokrati so predlagali višji davek na šampansko vino; večina je to odklonila. Predlagali so višji davek na konjske stave; tudi to so zavrgli gospodje od večine. Predlagali so davek na ekvipaže za luksus; večina ga ni marala. In gospod Engel ni tožil zaradi teh izgub. Socialni demokrati so pri noveli o osebnem davku predlagali višje postavke za bogate dohodke, predlagali so, da naj se obdavi dohodki samostanov, častnikov in članov cesarskega doma. Vse to je odkoljeno. Da bi bil delavec, ki zasluži 1300 K na leto, prost osebnega davka, se zdi gospodom grozno; da general, ki ima desetkrat toliko dohodka, ne plača nič, se jim zdi popolnoma v redu.

In tu ni šlo za štiri milijone! Kdor ima 200.000 kron dohodkov in še več, bi gotovo ne zabredel v pomanjkanje, ako bi oddal državi kakšen stotak več nego so mu gospodje rahločutnega srca predpisali. In to bi bilo pravično tudi zato, ker bi v večini slučajev tudi ta davek plačeval indirektno oni, ki zaslužijo kapitalistom take ogromne vsote. Med delom in delom je gotovo razlika in nihče ne trdi, da ne bi smelo biti n. pr. zdravljenje bolnikov ali pa izdelovanje globokoumnih tehničnih načrtov bolj plačano kakor mehanično kidanje snega. Toda največji dohodki niso plačani za najboljša dela, temveč se zbirajo v blaginjah po zaslugi tujeja dela, in tistemu, ki jih uživa, pogostoma ni treba geniti z mezincem.

Ako pa je finančni minister tako nežnega srca, da neče ničesar več odščipniti od takih brez dela pridobljenih dohodkov, tedaj se mora odločno vztrajati na tem, da se uveljavi nekoliko te nežnosti napram onim, ki s trdim delom komaj toliko zaslužijo, da prehranijo sebe in svoje družine. Obdačenje najmanjših dohodkov je nekulturno delo, kajti če se pusti delavskim slojem le to, kar absolutno potrebujejo za materialno življenje, se jim obreže duševna hrana, katere tudi ni dobiti brez denarja. Tako politika pa je tudi protinarodna in protidržavna. Ljudstvo navsezadnje ni živi v državi le za to, da se zaznamuje pri ljudskem štetju številke in da prihajajo na nabore rekruti. Intelektualnost prebivalstva ni za državo nič manj važen faktor, kakor davki, ki jih plačuje. Da pa se more inteligentnost razvijati, mora biti ljudstvu gospodarsko omogočeno, da diha. V svojem interesu bi morala država hrepeneti po tem, da izgine revščina, ne pa da polaga svojo roko na vsak vinar, o katerem misli, da bi si ga moglo ljudstvo odtrgati od ust.

Poslanci, ki so glasovali za socialno demokratični predlog, so lahko prepričani, da je to glasovanje odobravalna vsa množica delavstva, malega obrtnišva, male kmetije, malega uradništva, sploh vsa tista masa, ki mora trdo delati za pičle dohodke in se dannadan boriti za svojo eksistenco. Zato nimajo nobenega razloga, da bi se vdajali pritisku vlade in ovrgli, kar so sami sklenili. Če pa misli gospod Engel mobilizirati gospodsko zbornico proti sklepu poslanske zbornice, tedaj ne smejo gospodje pozabiti, da bi sklep, ki bi ovrgel zvišanje eksistenčnega minima razburil mase prebivalstva, in gosposka zbornica pač nima povišanja, za pmoževanje onih čuvstev, ki so se doslej razvila med ljudstvom z ozirom na dosedanje ravnanje gospodov gospodskih zborničarjev v ljudskih vprašanjih.

Socialna demokracija bo stala na straži, da prepreči uničenje pridobitve, ki je bila potrebna

Kranjskega doma in da je študiral gimnazijo v Gradcu. Edini prosilec je sedanji mediciner Karl Exel, ki je rodom iz Metlike, pristojen pa v Gradcu. Ustanova datira iz časov, ko še ni bilo gimnazij na Kranjskem, zato je sedaj le redkokdaj kakšen prosilec, čigar razmere bi se vjemale s pogoji ustanovnega pisma. Gremij torej predlaga ednega prosilca Exela. — Za Marije Pavškove ustanovo letnih 40 K za ljubljanske sirote sta se oglašili dve prosilki. Podeli se Ivanu Erženu za Viljema Kadefabka. — Štiri ustanove za dekliško bala ostanejo neodnane, ker ni upravičenih prosilk. — Kraškovičeva ustanova za bala v znesku 126 K se odda Pavlini Prosenčevi rojeni Bogatajevi. Za Fancojevo ustanovo po 128 K sta dve prosilki; odda se Kristini Gabrškovi rojeni Bajdovi. — Sinovo ustanovo v znesku 96 K za dvoje ljubljanskih deklet dobila Anica Urekova in Angelika Podbevškova. — Mila Pakičeva ustanova v znesku 244 K za obubožane ljubljanske meščane-obrtnike se odda Gregorju Pugiču. — Za Kovačeve ustanovo v znesku 302 K se je oglašilo 32 upravičenih in 7 neupravičenih prosilcev. Odda se Metki Markičevi, Franji Pirnatovi, Neži Pregeljvi in Ani Westermajerjevi. — Za Kosmačeve ustanovo (204 K) 2 upravičenih in 2 neupravičenih prosilk. Odda se Franci Janovi na roko njene stare matere. — Za Valentinovo ustanovo (160 K) prosita 2 upravičeno, 1 neupravičeno. Odda se učencu 2. razr. na 1. državni gimnaziji Antonu Reiserju na roke njegovega strica. — Ustanova neimenovanega za 4 posle v skupnem znesku 100 K, za katero prosita 7 upravičenih in 1 neupravičen, se razdeli med Avr. Dobravčev, Marjano Brelihovo, Terezijo Golobovo in Apolonijo Pavlinovo. — Jeri Krekovi se dovoli prenos gostilniške koncesije v Supančičevo barako na Bleiweisovi cesti. — Za kanalizacijo na Karlovski cesti in Gruberjevem obrežju so došli do 19. novembra štiri ponudbe, in sicer od bratov Seravalli za 40.124 K 17 vin., od tvrde Rele in nečak za 43.531 K 42 vin., od Kranjske stavbinske družbe in tvrde Calisto Pontello pa za nekaj malega dražje. Na predlog stavbnege urada se odda delo najcenejšemu ponudniku tvrdki Seravalli. Obenem se sklone, da se izvrši kanalizacija po vsem Gruberjevem obrežju. Pogoji so enaki kakor za dosedanja kanalizacijska dela. Drenažne cevi in kamenine se oddajo tvrdki Vidic & Comp., dobava železnih pokrovov in požarnikov pa tvrdki Žabkar in Kastelic. Material se bo odvažal na parceli Martinca in dr. Peternela. — Neka prošnja za barako v Lattermannovem dvoredu se odklanja. — Najemnici trgovine »pri Gorenliki« v Kresliji se znižata najemna od 2200 na 2000 K. — Nekaterim tržnim stražnikom se dovoli za letos pavšal za uniformo. — Nadzorniku bolnice za silo na ljubljanskem polju Slajpahu se dovoli 200 stotov premoaga.

— **Mezdno gibanje tiskarjev.** Po časopisju se razširjajo glede tiskarskega meznega gibanja nekatere netočnosti. Zaraditga si dovoljujemo podati tukaj nekatera pojasnila zlasti glede Kranjske: Stari mezdni cenik, ki je veljal osem let in poteče s tem letom, je sestavljen iz šestih plačilnih razredov in je bila Ljubljana uvrščena v IV. plačilni razred z najnižjo plačo 31 K, ostali kraji na Kranjskem pa v III. razred z najnižjo plačo 29 K. Strojni mojstri, ki so stregli dva velika stroja so imeli 15 %, za drugi mali stroj (tigel) pa 10 % doklade. Akordni stavec na roko dobi za 1000 postavljenih črk 52 vinarjev. Stavci na stavnihih strojih (ki morajo nastaviti na uro najmanj 6000 črk) pa dobe 25, oziroma 60 % doklade na navadno najnižjo plačo, in delajo v pretrganem času, in sicer tudi ponoči. Ker so se mezdna pogajanja na Dunaju vsled nepopustljivosti na obeh straneh odgodila, in je bilo videti že vnaprej, da se ta pogajanja ne obnovne v tako kratkem času in se tudi ne morejo završiti, so delavski zastopniki sklenili predložiti svojo tarifo lastnikom tiskarn, ki naj velja toliko časa, dokler se ne sklone splošna tarifa za celo državo. Glavne točke te tarife so: Skrajšanje delovnega časa za četrt ure (torej 8½urni delovnik), razredi se zvišajo za 3 K, mezda nad minimum plačanim delavcem se zviša za 3 K na teden. Za akordne stvce se zviša temeljna postavka za 1000 črk za 5 h. Vse druge stvari so le bolj formalnega pomena in so le preciznosti, ki jih v dosedanjih tarifih ni. Če pride do pogajanj, je jasno, da se bodo nekatere določbe še spremenile, ker pač pogajanje obstoji na obojestranskem sporazumljenju, ki daje in jemlje koncesije, če hočeta obe stranki priti do sporazuma. Tiskarsko pomočništvo se je skušalo ogniti kritičnemu boju in vsak pameten tiskar bi bil pomočniški načrt lahko sprejel za kratek čas, ki ga še imamo do končnega sklepanja državne tarife, ter bi se ognil s tem vsem neprijetnostim in škodi, ki ga sicer utegne zadeti. Na pomočniški predlog je bil odgovor splošni izpor, pri katerem so izprli popolnoma nedolžno pomožno delavstvo. V enem tednu se prične pravi boj, stavka, ki se je kranjsko tiskarsko delavstvo prav nič ne boji. Boj je bil delavstvu napovedan, zato bo tudi poguma dovolj.

— **Lej jih gradivše, no!** Danes je teden, odkar so gospodje lastniki tiskarn odpovedali službo svojemu delavstvu. Svoje delavstvo so

zagnali na cesto brez vsakega vzroka, samo zato, ker so tako rekli dunajski židje in krščanski socialci. Ves ta teden smo pa brali vsak dan v kakem časopisu, da ta ali oni list ne more ali pa ne bo mogel iziti, ker imajo tiskarji mezdno gibanje. Tako pišejo, da bi javnost preslepili. Resnica je pa ta-le: Lastniki tiskarn so svoje delavstvo čisto svojevoljno, po premišljenem ali pa po nepremišljenem sklepu zagnali na cesto, zato da bi ga oškodovali za božič, zato da bi ga z nasilstvom premagali. Nesramnost je torej, če se trdi, da je mezdno gibanje krivo zamud — zamud je kriva kapitalistična brutalnost in mi se le čudimo potrpežljivosti slovenskega tiskarskega delavstva (Op. stavca: Mi tudi!), ki tako mirnodušno prenaša vse eksperimente slovenskih in nemških nacionalnih, narodnih in klerikalnih avtoritet v narodnogospodarski emancipaciji.

— **V kolodvorskem okraju stanujoče s druge obveščamo** tem potom, da bo v nedeljo dne 14. t. m. ob 10. dopoldan sestanek sodrugov, na katerem se bo razpravljalo o ustanovitvi podružnice »Svobode« za ta okraj. Lokal: Resljeva cesta št. 22.

— **Ustanovni občni zbor podružnice »Svobode« v Spodnji Šiški** bo v soboto 13. t. m. ob 8. zvečer v gostilni pri Celarcu. Noben sodrug in nobena sodružica v Spodnji Šiški ne morejo ostati od občnega zbora.

— **Ustanovni občni zbor »Svobode« v Mostah** bo v soboto 20. t. m. ob 8. zvečer v gostilni pri Dimu. Častna dolžnost vseh močanskih socialistov je, da se udeležijo občnega zbora in se včlanijo pri »Svobodi«.

— **Ustanovni občni zbor podružnice »Svobode« na Viču** bo v soboto 20. t. m. ob 8. zvečer v gostilni »Amerika«. Viški sodruzi! Pri volitvah se je izkazalo, da je na Viču čedno število zavednega delavstva. Vsak, ki je glasoval 1. decembra za socialističnega kandidata, mora postati član »Svobode«.

— **Brezposelnim članom pivovarniške organizacije.** Kakor vsako leto za božične praznike bo tudi letos izplačala naša organizacija naslednje podpore: Kdor je eno leto član doli 4 K, člani, ki so v organizaciji od 1 do 3 let dobe po 8 K, kdor je nad tri leta član dobi po 12 K. Ta podpora se izplačuje od 20. do 24. decembra, ne da bi se vračunila pri njej cestna podpora. Vsak, ki je upravičen do te podpore, naj se zgloši pri sodrugu Zoretu, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

— **Pivovarniški delavci, pozor!** Ali ste že kdaj mislili, če dobivate od svojih gospodarjev res tako visoko mezdo, ki bi popolnoma odgovarjala vašemu napornemu delu? V resnici dobivate le neznamen del tiste vrednosti, ki jo ustvarjate v potu svojega obraza. Vse drugo pa se izteka v žep gospodarjev, ki si ustvarjajo z vašimi žulji lepo, brezskrbno življenje. Le pogledimo nekoliko, kakšne dobičke da spravljajo nekatere pivovarne: Češka delniška pivovarna v Budjejevicah je imela pretečeno leto čistega dobička 600.512 K. Prva praška meščanska pivovarna 208.118 K 44 vin. čistega dobička. Delniška pivovarna Nova Paka 56.000 kron. Meščani v Plzinu so dobili za pretečeno leto prav masten požirek: 15.200 kron dividend od ene delnice! Delniška pivovarna v Pardubicah je imela pretečeno leto čez 90.000 K čistega dobička. Prva »Plzenska delniška pivovarna« je imela čistega dobička poldrug milijon kron. Pivovarna »Moravia«, Brno, je imela pretečeno leto 129.000 K čistega dobička. Pivovarna »Felsenkeller« v Draždanih je dala svojim delničarjem koncem pretečenega leta sledeče darilo: Vrednost delnic, ki so bile nominalno vredne 900.000 mark, je poskočila na 3 milijone mark. Dolej je veljala ena delnica 300 mark, odsej je vredna 1000 mark. Že iz tega nepopolnega pregleda čistega dobička lahko spoznamo pivovarniški delavci, za kakšne velikanske vsote so vsako leto prikrajšani. Tovarši! Naša strokovna organizacija se bori, da bi izenačila prepad, ki zija med zaslužkom in pravo vrednostjo dela. Organizacija se bori, da bi z vedno boljšimi pogodbami dosegla višje mezde in krajši delovni čas. Čim močnejša je organizacija, tem uspešnejše je njeno delovanje. Komur je resnično od tega, da se izboljša njegov položaj, ta naj agitira, da pridejo v organizacijo vsi tisti, ki so danes še izven nje. Na čvrsto delo!

— **Slovensko gledališče.** V nedeljo 14. t. m. se uprizori v deželnem gledališču, pri znatno nižnjih cenah vel zabavna burka »Ugrabljene Sabinke« z gosp. Povhetom kot gledališki ravnatelj Štira v glavni vlogi. Začetek ob 3. — Konec ob pol 6. — Zvečer pa se igra prvič na slovenskem odru srbskega pisatelja Branislava Nušiča izborna komedija »Svet«. Komedija je repertoarna igra zagrebskega in belgrajskega gledališča. — Glavno možko vlogo igr. g. Danilo. Glavne ženske vloge pa so v rokah dam Bukšekove, Gjurjevičeve, Gorjupove, Winterove in Juvanove. V manjših vlogah sta zaposlena gg. Povhe in Šest. — Začetek ob pol 8. — Konec ob 10.

— **Ljubljanski društveni orkester** koncertira jutri v nedeljo dne 14. decembra pod vodstvom koncertnega mojstra g. Bogomila Černyja v kavarni Krapš (Škofja ulica). Začetek koncerta ob 9. zvečer, vstopnina 40 vin. Za mnogobrojni obisk se priporoča »Ljubljanski društveni orkester«.

Volilci mestne kurije!

V torek, 16. t. m. volijo mesta in trgi svoje poslance v kranjski deželni zbor. Jugoslovanska socialno demokratična stranka je postavila v tem razredu sledeče kandidate:

V Ljubljani:

1. okraja (Št. Jakobski okraj, Dvorski okraj in predkraji)

IVAN MLINAR
korektor v Ljubljani

in
FRAN BARTL
upravnik v Ljubljani.

2. okraja (Šolski okraj, Kolodvorski okraj in Vodmat)

GAŠPAR STERMŠEK
železničar v Ljubljani

in
JOSIP ZUPAN
mizar v Ljubljani.

Vsak teh dveh okrajev voli po dva kandidata in je treba oba zapisati na glasovnico.

V Idriji:

ETBIN KRISTAN
pisatelj v Ljubljani.

Sodrugi volilci! Glasujte složno za naše kandidate in skrbite, da se ne izgubi noben glas.

Po ostalih mestih in trgih Vas poziva stranka, da ne glasujete za klerikalne kandidate.

Deželno zastopstvo jugoslovanske soc. dem. stranke.

Dnevne beležke.

— **Iz magistratnega gremija.** Na snočnji seji ljubljanskega magistratnega gremija je bilo sklepati o oddaji nekaterih ustanov. Ljubljanski magistrat ima prezentacijō za dijaško ustanovo Janeza Baptista Wagnerja, katero oddaja admontski samostan. Pogoj je, da je prosilec s

Lahkomiselnost

ki prevladuje veliko ljudi glede prebave, se največkrat kruto maščuje. Naši prebavni organi vršijo največje in najvažnejše delo v našem telesu. Ni torej čuda, da pri tem velikem delu ne preneso nobene preobteže. Na to se pa ne misli vedno, če se sedi pri dobri jedi in pri dobri pi-

— **Nesreča na električni železnici.** Včeraj popoldne je podrl v Florjanski ulici voz električne železnice neko žensko in jo zelo poškodoval. Zaradi južnega vremena ni mogel voznik voza tako hitro ustaviti, kakor bi ga sicer, ker so bile tračnice polzke.

— **Umrlj so v Ljubljani:** Jera Pirš, bivša služkinja, 65 let. — Pavel Veseli, delavec, 16 let. — Fran Jerina, hlapec, 16 let.

— **S seje občinskega odbora v Zagorju.** Dne 11. decembra ob pol 4. popoldne odpravi župan Tomo Koprivc sejo, konstatira, da je 22 odbornikov navzočih; potem se prečita zapisnik zadnje občinske seje ter odobri z malim popravkom. Pri drugi točki dnevnega reda »Proračun za leto 1914« predlaga sodrug Čobal, da naj se med potrebščine vpostavi tudi postavka za podporo brezposelnim delavcem.

Utemeljuje svoj predlog s tem, da postaja v Avstriji vprašanje zavarovanja zoper brezposelnost vedno bolj nujno. V skladu s tem, da se industrializacija države se mnogi bolj občuti vsaka kriza v industriji in na stotine delavcev postaja brez posla, kar edino zakrivi kapitalistična produkcijska metoda. Dokler se to vprašanje v državi ne reši, morajo saj občine, ki se imenujejo napredne, deloma skrbeti za nedolžne družine brezposelnih. Da pa občine kaj takega zmorejo, morajo ustanoviti sklade za brezposelne. Predlaga, da naj se za leto 1914 vpostavi v ta namen 150 K. Postavko predlaga zaradi tega tako nizko, da bo mogoče vsakemu odborniku glasovati za njegov predlog, ker je mnenja, da bo na delavce že principijelni sklep ugodno vplival. Predlog se sprejme s 13 glasovi. Proti predlogu so glasovali samo znani Fliški, Barčarji, Blažiči in par drugih nevednežev. Seveda tudi kravalci in zmerjanja med govorom s Čobala od teh znanih rogoviležev ni manjkalo. Sodrug Čepin je predlagal postavko za remuneracijo tajniku in stražniku 185 kron, kar se tudi sprejme z večino glasov. Vse druge postavke proračuna je sprejel obč. svet kakor so bile predlagane.

— **Okrožnica deželnega odbora št. 18945** se prečita in vzame na znanje. — Marijo Celestinovo in Jožefa Breganta se sprejme v občinsko zvezo. — Dopis trboveljske občine glede mostu v Bevkem se vzame na znanje. — Pritožba Ivana Müllerja ml. v Bevkem zaradi mostu se zavrne. — Družbi Ciril Metoda se podeli 100 K podpore. Pri tem predlogu so se socialni demokratje zdržali glasovanja. — Društvo za otroško varstvo se podeli podpore 50 K. — Društvo za varstvo vajencev, ki pa pošilja prošnjo potom deželnega odbora se odkloni. — Eni prosilci se podeli mesečna podpore v znesku 4 K, drugi prosilci se opusti tujatev za pogrebne stroške v znesku 9.12 K. — Potem so se razdelili listki za volitev enega odbornika v starešinstvo. Preden pa so se oddali listki, si je dovolil glavni rogovilež liberalne stranke malo agitacijskega govora. Pa možakar ne odpre nikdar ust, da bi se ne blamiral. Prišel je takole: Ker imamo mi večino v občinskem odboru, bomo volili tudi liberalca v starešinstvo, Bog je tudi sebi najprej brado ustvaril, potem šele liberalcem. Sodrug Čobal mu je vmes zaklical, da naj se ne blamira, socialni demokratje sploh ne marajo, da bi jim ljudje kakor je Blažič pomagali do mandata v starešinstvu. Pri glasovanju je dobil sodrug Čepin 8 glasov, liberalec Polšak 12 glasov, 1 glasovnica je bila prazna in en glas je dobil Leopold Jerin. — Blažič je tudi predlagal, da se odvzame cerkovniku remuneracija. — Korbar Dragotin predlaga končno, da naj se pri prihodnji seji postavi na dnevni red pregled vseh, ki dobivajo ubožno podporo. Kdor ima penzijo pri rudniku in dobiva tudi občinsko podporo, temu se naj odvzame podpora. Hoteli so tudi voliti odsek 4 mož, da bi revidirali ubožne podpore. Predlagali so v ta odsek tudi sodruga Čepina. Čepin pa je ta mandat odklonil, ker prepušča to rabeljsko delo gospodm liberalcem. — S tem je bila tudi seja končana. Dostavljamo le to, če bodo hoteli liberalci znižati revežev podpore, si naj ne domišljujejo, da pojde to tako lahko. Gospodje so si zbrali tudi za to delo tajno sejo; ali nikar naj ne mislijo, da so tajne seje za tako rabeljsko delo. Seja naj bo le javna, da bodo vsaj tisti delavci vedeli, ki so še pri zadnjih volitvah capljali za liberalci, kakšni prijatelji delavstva in revežev so ti gospodje.

— **Jesenice.** Na praznik smo imeli pri nas izredno dobro obiskano volilno shod, na katerem je poročal sodrug Kopač iz Trsta. Krepko je ožigosal vso protidelavsko politiko tako državnega kakor deželnega zbora. Kaj lepo je dokazoval, da za mislečega delavca ni v nobeni drugi stranki prostora kakor v socialni demokraciji in da pljuje delavce, ki na katerikoli način podpira meščanske stranke, v lastno sklado. Priliznjeni so gospodje v kutah in frakih napram delavstvu, ali njihovo srce ne bije za delavce. Govorili so še drugi sodrugi in pozivljali na delo za socialno demokracijo ter izrazili željo, da se čimprej ustanovi za Orenisko krepka politična organizacija, katere središče naj bi bile Jesenice.

— **Vsled opeklin umrl.** Posestnica Ana Boštjančič v Trnovem je pustila svojega eno leto starega sina Milana pri ognjišču. Otok pa je prevrnil kotel vrele vode, ki je nad ognjiščem visel in se tako opekel, da je kljub zdravniški pomoči umrl.

— **Božična razstava.** Opozarjamo na jutrišnjo božično razstavo tvrčke J. Kette, Franca Jožefa cesta 3.

— **Krivč.** kriminalni roman v 5 delanjih od Riharda Vossa, ki se predvaja od danes 13. do

jači, šele ko se kažejo zle posledice, spoznavamo, da smo od želodca in črevesja preveč zahtevali. Pri največji pozornosti se ne da take napake preprečiti. Lahkomiselno pa je, če spoznamo napako, pa vendar nič ne ukrenemo za olajšavo želodca in čreves.

Iz lastne izkušnje priporočamo, da imate v takih slučajih, ki se vsak dan dogajajo, Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z zn. Elsa-

kroglice pripravljene. Pri želodčnih bolečinah, gorečici, riganju, zaprtju in napihovanju učinkujejo, kakor kaže veliko zahvalnih pisem, ugodno na prebavo, pomirijo krč, lajšajo stol ter izboljšajo kri.

Njegova presvetlost princ Rohan v Schottvienu piše, da so mu Elsa-kroglice pri želodčnih bolečinah in slabostih izvrstno služile. Tudi za odstranjenje neljube toščobe se rabijo. Pri-

dobivajo nam tek, omogočijo nemoteno spanje in bi morali biti vedno pri roki.

Naši čitatelji naj bi naročili 6 škatlic teh kroglic za 4 krone franko, najbolje skupaj s istotako potrebnimi, bolečine olajšujočim Fellerjevim zeliščnim fluidom z zn. Elsa-fluid, ki stane en tucat za poskušnjo franko 5 kron, od lekararja E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 252, Hrvaško. — ha.

četrtka 18. decembra v kinematografu »Ideal«, je brez ugovora senzacija. Slika tolike dramatične moči, krepke uprizoritve in pesniškega duha se sme po pravici prištevati redkim slučajem. Umetnost filma postavila si je s tem spomenik trajne vrednosti in Rihard Voss je poplemtenitelj kinematograf, prepustivši svojo neprecenljivo gledališko dramo »Kriv« filmu. — Igra je ugledna, inscenacija umetniško delo. — Koncem tega izrednega sporeda se predvaja vefelina zabavna veseliga »Mesečniki«, ki je polna zdravega humorja in ki povzroča mnogo smeha. Predstave trajajo dve uri; vsak dan ob 3., 5., 7., 9. Zvišane cene za 10 vin. Dostop šolski mladini prepovedan.

— **Burno zborovanje goriškega učiteljstva.**

V četrtek, dne 4. t. m., se je zbralo na poziv goriškega učiteljskega društva v Gorici »pri zlatem jellenu« do 200 učiteljev in učiteljic iz vse dežele. To zborovanje je tako velike važnosti in tako jasen odmev čuvstev in mišljenja goriškega učiteljstva, da ne moremo preko njega. Lahko bi rekli, da je krenilo učiteljstvo s tem zborovanjem v popolnoma novo smer. Krenilo je na pot samospoznanja, samozavesti in samopomoči.

Doslej se je smatralo učiteljstvo vedno kot samoobsebi umeven privesek naših liberalnih stranic, ki nastopajo enkrat pod firmo naprednosti, drugič agrarstva, tretjič narodnjaštva itd. itd. Iskalo je rešitve svojih eksistenčnih vprašanj vedno pri vsakokratnih psevdointeligerikalnih strujicah. Ni si ustvarilo in formuliralo svojega programa in zato ga ni moglo primerjati s programi teh stranic, sicer so pa iste tudi brez vsakega programa, brez ciljev, lovijo se pač samo za hipnimi efekti. Kaj je torej bolj naravno, kot da so te »oddanesdojutri« stranke cinično izigravale učiteljstvo za svojo politično agitacijo in niso mislile nikdar vsaj deloma rešiti najvažnejša učiteljska vprašanja. To že preočito izigravanje je pa končno spoznalo tudi učiteljstvo, in v tem znamenju se je vršil shod.

Vodil ga je brez vsakih osnovnih pojmov parlamentarizma g. Križman, ki je po otvoritvenih formalnostih prečital resolucijo seznankega učiteljskega društva in formulirane zahteve italijanskega učiteljstva. Prva zahteva od dež. zbora, naj brez odloga reši gmojno vprašanje v zmislu zahtev vsega avstr. učiteljstva, drugo pa zahteva v bistvu isto z nekaterimi dodatki.

Ves prvi del zborovanja je pokazal, da so prišli sklicatelji na shod povsem nepriljubljeni. Sprejemale so se posamezne točke zahtev italijanskega učiteljstva. V debato so posegali gospod Bajt, g. Kunc, g. Urbančič, g. Rakovšček i. dr. Ves tek zborovanja je pokazal, da tvori učiteljstvo iz seznankega okraja odločno opozicijo in ta opozicija je postajala vedno večja in večja, dokler ni narasla v ogromno večino.

Gospod Hreščak je končno opozoril v obširnem govoru zborovalce, kako brezpredmefna je vsaka debata o posameznih točkah zahtev, ko obsega vendar znani Arrigerjev predlog prav vse podrobnosti in so ga sprejele doslej prav vse avst. organizacije in kar obsega tudi resolucija sez. učit. društva. Zakaj kršiti torej solidarnost in se loviti za malenkostnimi predlogi?

Resolucija sez. učit. društva, ki je rodila v začetku tak odpor in časopisno polemiko (»Soča«, »Učit. Tovariša«, »Zarja«) je bila končno z ogromno večino sprejeta.

Gospod Bajt omenja, da je nujno potrebno, da si priborimo odprte predale pri enem političnem časopisu, kjer bomo lahko zastopali naše težnje.

Gospod Mermolja konstatira, da nas razum socialističnega časopisja povsod mečejo ven, od »Soče« do »Učit. Tovariša«. (Odobranje.)

Gospod Rakovšček ožigosal izigravanje poslancev in izjavlja, da so naši prijatelji samo socialisti. Od njih ga loči samo narodno stališče. (Klici: Ne poznate nlenega narodnega programa.)

Predsednik hoče zaključiti zborovanje in poziva mlajše kolege na agitacijo za »Narodno stranko«. (Velikansko ogorčenje. Klici: Je ne maramo.)

Gospod Pahor mirno a odločno zavrača zlorabo predsedstva in utemeljuje, da je sedanja dež. zbor. nezmožen življenja, še manj pa dela. Učiteljstvo pa da pozna še drugo stranko, kjer imamo svoje mesto. (Burno odobranje.)

Gospod Hreščak kaže na breznačelnost voditeljev učiteljstva, ki mečejo vse možne programe v en »žakelj«. (Velikansko odobranje.)

Gospod Pahor v podkrepitve pove še izjavo nekega »narodnjakarskega« dež. odbornika, ki je izjavil, da so učiteljske plače razmeroma sijajne in naj učiteljstvo ne reflektira na nobeno regulacijo. (Velikansko ogorčenje in izbruh vse nevolje proti psevdonarodnjakom.)

Končno se še izkaže, da je sprožil in vodil vso gonjo proti Sezancem, oziroma »Brkinu« g. Urbančič, za kar mu viharno pozdravljen »Brkin«-Erjavce pove precej gorkih. S tem je bil shod končan.

Kaže nam vse to zborovanje, da je pripeljala beda in trpljenje končno tudi goriško učiteljstvo med zatirane in izkoriščane, v proletarijat — med socialistje. In tu med armado trpečih in brezpravnih, tu je naše mesto, tu je še možna naša rešitev. Žal, da se nekateri še niso otrsli

tradicionalnih predhodkov glede narodnega programa soc. demokracije. Preštudirajte ta program in ravno vaše narodno čustvo vas bo pripeljalo v »internacionalo«, ker edino tu je rešitev ne samo človeštva in stanov, ampak predvsem tudi narodov. Učitelj.

Žepni koledar

za delavce in prometne uslužbence

je izšel.

Stajersko.

— **Hrastnik.** Vsled sklepa zadnje občinske seje glede znižanja cen mesa (predlog so stavili socialisti) so tukajšnji mesarji znižali cene mesa od 1.44 K na 1.36 K.

— **Rudarja je ubilo.** Iz Ljubna poročajo: V sredo ob dveh popoldne se je udrla kamenje v rovu Schutzneg št. 35 alpske montanske družbe v Seegrabnu. Na mestu, kjer se je odtrgalo kamenje, je delalo pet rudarjev. Štirje so se pravčasno rešili, Jakoba Schauptera je pa kamenje zasulo. Rešilna akcija je bila silno težavna, ker so morali rov preje podpreti, da bi se kamenje ne udiralo dalje. Pol ure po nezgodi so še slišali klicanje zasutega rudarja. Ko so čez poldrugo uro prišli do ponesrečenega rudarja, je bil že mrtev. Pravijo, da se je nesreča zgodila vsled tega, ker je bil oporni les že slab.

— **Rudniška nezgoda v Vremskem Britofu.**

Rešilna akcija se je popolnoma izjalovila.

Britof-Vreme, 12. decembra.

V ponedeljek 8. decembra se je pripetila v Britofu pri Divači strašna katastrofa, ki je zahtevala 12 človeških žrtev. V nezadni premogokop »Adria«, ki ga imata v najemu »Eibiswelder Glanzkohlenwerke« v Gradcu in profesor Avgust Prister iz Trsta, je udrla voda. Dvanajst rudarjev je voda presenetila pri delu in jih zalila.

Ravnatelj premogokopa Avgust Schmidt in najemnik profesor Prister, ki sta bila ob času nezgode navzoča, nista pozvala takojšnje pomoči in skoraj z gotovostjo lahko trdimo, da od ponesrečenih rudarjev ni nobeden več živ. Premogokop, kakršen je tukajšen, kjer delajo z najenostavnejšimi sredstvi, kjer primanjkuje najpotrebnejših sredstev za pomoč in ki je tako oddaljen od prometnih zvez, ne more voditi uspešne rešilne akcije. To bi bil moral profesor Prister vedeti takoj prvi trenutek, ko se je zgodila nesreča in njega zadene krivda, da ni bilo pravočasne pomoči in da je izostal vsak poizkus, kako bi se rešili rudarji, ki so v rovu.

Nesreča se je zgodila 8. decembra ob štiri popoldne in ob tem času sta bila ravnatelj Schmidt in profesor Prister neposredno pred rudnikom. Med tem ko je skušal ravnatelj Schmidt pomagati s sesalkami, bi bil profesor Prister gotovo imel toliko časa, da bi bil obvestil oblasti in zahteval pomoč. V vasi sicer pripovedujejo, da je Prister tudi prevzel to nalogo, da se je odpeljal z vozom do Divače in od tu z vlakom v Trst.

Ali dognano je, da Prister ni izpolnil svoje dolžnosti in da ni obvestil ni orožnikov. Orožniška postaja v Senočah je dobila prvo poročilo šele v torek ob devetih popoldne in je obvestila okrajno glavarstvo, ki je dobilo poročilo o strašni nesreči šele ob dvanajstih popoldne.

Niti tržaškega namestništva, niti lučnega kapitanata, niti požarne brambe v Trstu ni nihče prosil za pomoč in vendar bi se bila dala voditi uspešna rešilna akcija s sesalkami tržaškega lučnega kapitanata in požarne brambe.

V torek popoldne so prišli na kraj nesreče tajnik okrajnega glavarstva, orožniški stražmojster in nekaj orožnikov, ali rešilne akcije tudi še sedaj niso začeli. Tudi profesor Prister se je pripeljal z avtomobilom in z njim urednik tržaškega »Piccola«, ki naj bi v dolgovoznih poročilih pokazal javnosti, da so Prister in družba izpolnili svojo dolžnost.

Prvo kratko poročilo o nezgodi so prinesli tržaški večerni listi v torek, v sredo pa je prinesel »Piccola« daljše poročilo, po Pristerjevih informacijah. Poleg drugih neresnic je v tem poročilu tudi ta laž, da deluje sedem sesalk, med tem ko so morali ustaviti še rudniške sesalke, ker so se bile napolnile z blatom, da niso mogle več delovati. Voda, ki je bila ob času, ko se je zgodila nesreča, štiri metre visoko v rovu, je tudi zato narasla na deset metrov.

Strokovna komisija v Trstu je odposlala v sredo tri sodruge z nalogo, da poizvedo natančne podatke o nezgodi na kraju nesreče. Na podlagi poizvedb je dognano, da bi se vdor vode ne moglo preprečiti, da pa so posledice vdora le vsled tega tako usodne, ker nima rudnik nobenega izhoda za silo, ki bi ga bili morali lastniki že davno napraviti, a ga vsled onega značnega podjetniškega sistema varčevanja niso napravili.

Rudnik je še izza časov Francozov, a je bil do pred nekaj leti povsem zanemarjen. Ko je prevzela nova družba rudnik, je pustila vse stare rove, kakršni so bili in je pričela kopati v globočino. Vsled tega ima rudnik povsem drugačno podobo, kakor va to imajo običajno

premogokopi. Rov je približno 75 metrov globok; od te globočine je okoli 45 metrov še iz prejšnje dobe, 30 metrov so nanovo izkopali. Od dna rova gre hodnik v položini še za 8 m bolj globoko. V tej položini je zalila voda 6 rudarjev, prišli so v past in smrt jih je dohitela. Ostalih 6 rudarjev, ki so bili še v rovu in katerih usoda je neznan, bi najbrže še lahko rešili, če bi bili začeli z rešilnimi poizkusi takol. Dva od teh sta baje dela v stranskem hodniku, ki narašča v kotu 25 stopinj in ki so ga bili priporočili delavci in ravnatelj prof. Pristerju kot izhod za silo. Samo še 25 metrov v dolžino bi bilo treba izkopati ta hodnik in izhod na prosti bi bil dodelan. Ali iz obzirov na varčevanje so le malokdaj delali na tem kraju. Šele sedaj, ko je nastopila ta strašna katastrofa, kopljajo od zunaj ta hodnik, čeprav ne more prinesiti rešitve noben izhod za silo več.

Žene, matere in sirote ponesrečenih bratov jokajo, vsa vas žaluje z njimi, a vmes se slišijo kletvine proti profesorju Pristerju in družbi, ki imajo vsled svojega ozkosrčnega varčevanja, vsled popolne nezmožnosti za pošteno rešilno akcijo, na vesti 12 človeških življenj.

Za samotno nizke mezde, v neprestan vlagi so ti delavci spravljali podzemeljske zaklade na dan. Premog, ki so ga kopali delavci z nevarnostjo lastnega življenja, je zelo lep, a na delavce, na njihovo varnost, so pozabili družba in Prister. Vaščani, še vsi preplašeni vsled nesreče, kar ne morejo pojmiti, da ni utihne poskrbel za rešitev onih 12 delavcev, ki so za tuj dobiček vsak dan svoje življenje in zdravje globoko pod zemljo izpostavljali največjim nevarnostim, da ni nihče poklical ne vojaštva, ne požarne brambe na pomoč, da celo doveli dobrih sesalk ni nihče preskrbel.

In kdor vidi nezadostna sredstva, s katerimi so započeli rešilno akcijo, in kdor sliši od očitvidcev, da se ni prav nič zgodilo za resno pomoč, ta čuti, da je ljudstvo pravo zadelo s svojim mnenjem: Pozabili, še več, sramotno so izdali delavce, ki so bili v službi družbe »Adria« in ki so svoje življenje žrtvovali za nevedno družbo.

Od 12 ponesrečenih delavcev so bili štiri oženi, osem neženjenih.

Dvanajst otrok ne bo videlo nikdar več svojih očetov, štiri družine so izgubile za vselej svoje reditelje in matere onih osmih mladeničev, ki spe v mokrem grobu, preklinjajo družbo, ki jih je oropala sinov. Vse se zgrajna nad družbo, ki je tako slabo izpolnjevala svoje dolžnosti.

Že enkrat, 1. januarja 1913, je udrla voda v rudnik, ali takrat so se delavci še rešili, ker je bilo le poldrug meter vode. Ali ta opomin je družba pozabila in brezvestno pošiljala delavce še dalje v gotovo smrt.

Sedaj se je rešil le eden, Maks Magajna, ki je bil slučajno v hodniku, ko je udrla voda.

Od oblasti odločno zahtevamo, da uvede najstrožjo preiskavo in da postavi pred sodnike vse one, ki so zanemarjali svojo dolžnost, ki niso poskrbeli za pravočasno pomoč. Zločin, ki so ga zakrivil nad delavci, ne sme ostati brez kazni. Tega ne zahteva le vse delavstvo, temveč tudi vse prebivalstvo nesrečne vasi.

Kaj pripovedujejo delavci.

Šestnajstletni fantič A. Z., ki je bil paznik pri sesalki in ki je dobival po dve kroni na dan, pripoveduje: Na dan nesreče sem delal od dveh popoldne pri mali sesalki. Ko se je moj ših iztekel, je sesalka prenehala delovati, ker ni bilo več vode. V rudniku so štiri sesalke, od katerih ste dve višji stoječi vsesavali vode nižjih dveh. Ob dveh, ko je bila menjava ših, sta bili izstreljeni dve mini.

Rudar J. M. je imel zadnji ših v soboto. Delal je že v osmih drugih rudnikih in je dobival tukaj po štiri krone na dan. Pravi, da tako slabega rudnika še ni videl, kakor je bitofski. Nobenega izhoda za silo, nevarna lega delovnih prostorov, vse to se mu je zdelo kakor past in vedno je imel težke pomisleke, ko je hodil na delo. V položini se mu je vedno dozevalo, da izteka voda z velikim pritiskom. Da bi imeli rovi tako slabo lego kakor v tem rudniku, ni še videl nikjer, tudi sistem preranega varčevanja ni v taki izmeri kmalu kje.

Tudi vsi drugi delavci, ki so bili zaslišani, so se pritoževali vsled nezadostnih obratnih sredstev. Vsi izjavljajo, da se je ravnatelj Schmidt vedno trudil za izboljšanje rudnika, a vsi njegovi predlogi so bili vsled Pristerjevoga odpora bob ob steno.

Vaščan Janko D., star mož, opisuje razmere pri rudniku: Pri rudniku je bilo zaposlenih le prav malo dobrih, izkušenih rudarjev; ker so bile mezde tako nizke, so bili tudi dobri rudarji redki. Od 50 delavcev je mnogo mladih z mezdo po 2 K na dan. Odrasli delavci so dobivali po 3 do 4 K na dan, ker je to premalo, so se delavci pogosto menjavali. Rovni mojster Cerknjenik je bil nekaj minut pred nesrečo v rovu, ne da bi bil opazil kaj posebnega, čeprav so delavci že nekaj dni prej občutili nenavadno vlaglo.

Ponesrečeni Visočnik je bil eden najboljših delavcev in izvežban v vseh delih. Zapuščena vdovo z dvema otrokoma. Delavec Fuk — njegova žena ima leseno nogo — zapuščena žena in dva otroka v najhujši bedi. Delavec Čevna zapuščena žena in pet otrok in delavec Gerbec.

Kriminalna drama „Kriv“ 5 delov Francoska veseloigra Mesečniki 2 del.

velik smešni uspeh.

lovca, zapuščena dve siroti. Toliko nesrečnih ljudi ima na vesti kapitalistična brezvestnost!

Občinski svet v Trstu je na seji 10. t. m. predlog sodnega Chiusija dovolil 2000 K družine ponesrečencev. Ali s tem ni nikakor vezana družba od dela svoje odgovornosti za svoje lehkomišelnosti in zanemarjenja bližnosti.

soboto, 20. decembra ob 8, zvečer v gostilni Internacional, Via Boccaccio

Velik shod

s sledečim dnevnim redom:

Starostno zavarovanje in vojaške zahteve. Delavci! V vašem interesu je, da se udeležite tega važnega shoda!

Sklicatelj.

Trst.

— Dramatične vaje bodo v ponedeljek 15. decembra ob 8. zvečer v novih prostorih v Romanu.

— Dramatični odsek »Sokola« v Zagorju ob Savi priredi v nedeljo dne 14. decembra 1913 v dvorani »Sokolskega doma« narodno igro »Divji lovec« s petjem in godbo v 4 dejanjih. Spisal F. S. Finžgar. Začetek točno ob 7. zvečer. K obilni udeležbi vabi odsek.

Zadnje vesti.

TISKARSKI BOJ.

Gradec, 13. Snoči so imeli v steinfeldski dvorani veliki shod, na katerem je bila sprejeta sledeča

resolucija:

Dne 12. decembra 1913. zborujoči tiskarji sklepajo:

Z ozirom na to, da kljub prizadevanju vodstva štajerske organizacije ni mogoče z večino štajerskih tiskarskih podjetnikov skleniti tarif in tako preprečiti breztarifno dobo, vlože vsi štajerski tovarishi

dne 13. decembra odpoved.

Nadalje izjavlja shod, da se bodo tovarishi brezpogojno pokoravali naredbam organizacijskega vodstva in zaupnikov, da pomagajo na vsak način v usiljenem boju naši pravični stvari in zmage.

Časopisje na Koroškem.

Celovec 13. Zaradi pasivne resistance tiskarjev po vseh tiskarnah sta

uradna »Klagenfurter Zeitung« in »Freie Stimmen« prenehali izhajati.

Drugi časopisi izhajajo v močno zmanjšani obliki.

Tržaški uradni listi.

Trst 13. Zaradi tehničnih težav vsled pasivne resistance tiskarjev, ki onemogočajo redno sestavo uradnega lista »Osservatore Triestino«, je namestništvo ukazalo, da se do nadaljnje odredbe

ustavi izdajanje.

Iz enakega razloga ni mogla v nemškem jeziku izdajana uradna »Triester Zeitung« snoči iziti.

Vladno posredovanje.

Praga, 13. »Prager Tagblatt« poroča z Dunaja: Vlada je podala tiskarnarjem in pomočnikom sledeči posredovalni predlog: Minimalne plače se zvišajo v prvem in drugem letu za 2 K, ostalim pomočnikom za 3 K. Splošno zvišanje se določi z 2 K. Pri strojih se zvišajo minimalne plače za 3 K, pribitek za 25 odst.

Glede na posredovanje dela predlaga vlada: Posredovanje ostane kakor doslej. V nadzorstvo se volijo principali in pomočniki v enakem številu. Nadzorstvo naj izdela regulativ za posredovalne urade. Delovni čas se določi z 8¹/₄ urami na dan. Pomočnikom, ki že postavljajo na stroje, se sedanja plača ne sme prikrajšati. Nove plače veljajo za pomočnike, ki pridejo na novo k novim strojem. — Vlada želi, da bi se ta predlog sprejel za podlago provizoričnega dogovora; definitivno tarifno pogodbo pa naj bi obe stranki pozneje sami sklenili.

VOJNO MINISTRSTVO IN CISTERCIJENZI.

Budimpešta, 13. »Pesti Naplo« objavlja pod naslovom »miljanski panama« razkritja, s katerimi hoče ogrska opozicija nastopiti tudi v delegacijah. List pravi, da je lani 31. oktobra zemljiška družba »Patria« na Dunaju nakupila za 3.400.000 K zemljišča avstrijskega cistercijenskega reda v mošonjski županiji, ki so nosila 80 do 90.000 K na leto. Še tisti dan je »Patria« oddala to posest vojnemu erarju za 316.000 K na leto na 24 let v najem. Kadar poteče najeminska doba, bo vojno ministrstvo nakupilo posest, ki je namenjena za vežbališče, za 3.924.000 K, tako da bo plačala za to zemljišče skupaj 10 in pol milijonov kron.

PULJSKI OBČINSKI SKANDAL PRED CELOVŠKO POROTO.

Celovec, 12. Ob začetku današnje razprave je izpremenil državni pravdnik svojo obtožbo v

nekaterih točkah na podlagi uspehov dokazilnega postopanja. Nato je imel sodni dvor sejo, ki je trajala nekaj ur, da je sestavil vprašanja. Ob 4. popoldne je prečital zapisnik vprašanja, katerih je 36. od teh je 34 glavnih vprašanj. Nato je govoril Horakov zagovornik dr. Busson za to, da bi se za njegovega klienta dodalo vprašanje, da je delal pod neodoljivo silo. Sodni dvor je to odklonil in izpremenil še nekatera vprašanja, tako da je sedaj vseh vprašanj 50. Zagovorniki bodo pričeli govoriti jutri ob 9. dopoldne. Rzsodba bo razglašena najbrže pozno zvečer.

RUDNIŠKA NESREČA.

Moravska Ostrova, 13. dec. Včeraj se je pripetila v jami Erna grofa Wilczeka pri mnenjavi šihla velika nesreča. Ko se je sedem rudarjev spuščalo v jamo, se je utrgala vrh vozne koša in vseh sedem delavcev je telebnilo v globočino. Vsi so bili na mestu mrtvi.

VELIKA POŠTNA TATVINA V TRSTU.

116.900 K ukradenih.

Trst, 12. dec. Snoči ob pol osmih zvečer so na poštne uradu št. 7. v ulici Stadion oddali za glavni poštni urad znesek 116.900 K, ki je bil v plombirani vreči in ga je odpeljal poštni voz na glavni poštni urad, kjer je ostal čez noč. Ko je danes zjutraj odprl blagajnik vrečo, da bi odposlal znesek filialki avstrijsko-ogerske banke v Trstu, je bila vreča prazna. Namesto denarja so bili v vreči koščeki papirja. Tatvino so naznanili takoj poštnemu in policijskemu ravateljstvu. V teku dneva so aretirali tri osebe, katerih imena niso znana.

MONNA LIŠA NAJDENA.

Rim, 13. »Agenzia Stefani« poroča: V kulorjih zoornice se raznaša glas, da je v pariškem Luvru ukradena Leonardo da Vincijeva glasovita slika »Monna Lisa« (Gioconda) v Firenci najdena.

Rim, 13. Koncem včerajšnje seje v parlamentu se je med velikim hrupom o priliki debate o neki volitvi nenadoma raznesel glas, da je generalni ravnatelj muzejev in lepih umetnosti Ricci naznanil učnemu ministru, da se je v Luvru ukradena Monna Lisa našla v Firenci. Vse je hitelo k ministrskim klopem, da bi izvedelo kaj natančnejšega. Minister je pokazal posloncem neki brzojav in skomiznil. Kmalu nato je Ricci drugič brzojavil, da lahko jamči za pristnost slike. Tujec, pri katerem so dobili sliko, je neki Francoz, katerega so takoj aretirali in zaslili. Kmalu nato so oddali sliko v galerijo Ufficii na shrambo. Tudi ravnatelj galerije izjavlja, da ne more biti o identiteti slike nikakega dvoma.

Tatvina iz maščevanja.

Rim, 13. Ravnatelj dr. Ricci javlja, da je bila Monna Lisa ponudena nekemu trgovcu z antikvitetami v Firenci v nakup. Temu se je stvar zdelo sumljiva pa je obvestil ravnatelja muzejev v Firenci Poggia, ki je naznanil stvar ravnatelju lepih umetnosti. Ta se je takoj odpeljal v Firence. Lastnik slike, neki Italijan, ki je živel v Parizu, je pri zaslišavanju priznal, da je ukradel sliko. Češ da je hotel maščevati Napoleonove tatvine v Italiji. Sliko so shranili pri prefekturi in jo odpošljejo v Rim.

Zaberska afera.

Berlin 13. Neka parlamentarna korespondenca poroča, da bo po zaključku vojnosodnega postopanja v aferi 99. polk (ki je bil doslej v Zabernu) premeščen v Kassel, 167. pa od tam v Zabern. Polkovnik ostane poveljnik, lajtnant Forstner bo premeščen k drugemu polku.

KINEMATOGRAFSKI MUZEJ.

Pariz, 13. Novi francoski minister za umetnost namerava ustanoviti kinematografski muzej in nabaviti zanj vse filme, ki imajo na političnem, vojaškem, znanstvenem, umetniškem ali splošno kulturnem polju kakšno trajno vrednost.

Bryan o oboroževanju.

Novi York, 12. Državni tajnik Bryan je imel včeraj govor o splošnem svetovnem položaju. Izjavil je, da bi bil trajen mir največja pridobitev našega stoletja.

Kavarna

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Predstave 2 uri, ob 3, 5, 7 in 9. 10 v. zvišane cene. Šolski mlad. prepovedano. 6 dni od danes 13. do četrtega 18.

Najprimernejša sredstva za preprečanje vojne so ustavljenje oboroževanja in obligatorična uvedba razsodišč. Svoj govor je Bryan sklenil s sledečimi besedami: Prišel bo čas in upati je, da ni več daleč, ko vsak razumni narod smatral vojno za ostank nek iz barbarične dobe.

Odgovorni urednik Etbin Kristan.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Izvolite naročiti vzorce!

Barhanta, flanela, modnega blaga, opreme, platna, damasta, kanafasa i. t. d. same novosti, ki jih franko razpošilja svetovnoznan razpošiljalna tvrdka

V. I. Havliček & brat
Podebrad, Češko.

Tudi razpošiljamo 1 zavoj 40 m ostankov poletnega in zimskega perilnega blaga sortirano, široko 1 do 8 m za samo 18 kron franko po povzetju.

Priložnostni nakup! Zelo poceni!

Senzacionalno! Slišite! Čudovito!
za samo K 4.80.

1 krasna evra-srebrna-remontirna ura za gospode, 1 ameriško double verižico od pravega zlata nerazločljiva, 1 solidni žepni užitnik iz nikla s 6 rezervnimi vžigalnimi kamni, dovolj za več let. Remontirana ura v krasnem gufoširanem okvirju z neporušnim kolešcem. natančno iđoča, 3 letna pismena garancija. Vsi 3 predmeti, 5 krat toliko vredni, za samo K 4.80. — Ako naročite 5 takih garnitur, dobite eno garnituro popolnoma zastonj kot darilo za vaš trud. — Ako blago ne ugaja, se zamenja ali pa denar vrne. Naročite takoj, ker ni velika zaloga. Eksportna zaloga švicarskih ur

JURIJ LOHBERGER,
Dunaj VII/92, Kaiserstrasse št. 89.

Ali hočete ostati zdravi?

Potem se morate ogibati pijači, ki razdražijo živce. Pred vsem znate kave! Idejno nadomestilo kave, ki je pravi zrnati kavi po okusu enako, ne da bi zdravju škodljive snovi vsebovalo, je

„Rogkaffol“

„Rogkaffol“ je poceni, zdravju prikladen in se zelo prileže. — En 5 kg paket franko po povzetju K 4.80. — Mesto ničvrednih pridelkov pridenemo v resnici praktične stvari za vsako gospodinjstvo! — „Rogkaffol“ Lebensmittelwerke Trautenuau Abt. 10. — Dobro vpeljani zastopniki se iščejo.

Na izbiro pošilja tudi na deželo: Krasna krila, kostume, nočne halje, perilo, plašče, kožuhovino in vse modno blago.

Bluze

M. Krištofič - Bučar

Ljubljana, Stari trg št. 9, Lastna hiša.
Neprekosljiva v otroških oblekah in krstni opravi.
Solidna tvrdka.

faff“

šivalni stroji

priznana najboljši. 10 letna garancija.

Ica Vok,
Ljubljana, Sodna ulica št. 7.
Ceniki zastonj in poštne prosto.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivoga, dobrega, puljonoga 2 K; boljšega 2-40 K; prima polbeloga 2-80K, beloga 4 K; beloga puhaštoga 6-10 K; volčinoga snežnobeloga, puljonoga, 6-40 K, 8 K; puha sivoga 6 K, 7 K, beloga, finooga 10 K; najfinišji pesni puh 12 K. Naročila od 6 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitoga rdečega črta, modrega, beloga ali rumenega nankinga, porinca 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnica, 80 cm dolga, 60 cm šir., polnjena s novim sivim, prav stano-vitnim puhaštim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne porinca 10 K, 12 K, 14 K, 16 K zglavnica 3 K, 3-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 18 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12-90 K, 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajočo se vrno denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Bentsch, Dešenice št. 758, Češko.

Najboljše sredstvo zoper prehlajenje je dobra in topla spodnja obleka.

Veliko izbiro zimskih pletenih stajc, jopic, spodnjih hlač, trpežnih in krasnih nogavic in gamaš, dobite pri

tvrdki A. & E. Skaberné

Specialni oddelek za pletenine in perilo, v lastni hiši Mestni trg 10 (prejšnja trgovina z železnino).

Pripravna darila za Miklavža in za Božič.

Cene izredno nizke! Blagovolite si ogledati tudi naše izložbe!

Lepa in koristna božična darila

po že priznani najnižjih cenah dobite v modni trgovini

Peter Sterk, Ljubljana, Stari trg št. 18.

Vedno najnovejše klobuke, cilindre, čepice, kravate, srajce, ovratnike, žepne robce, rokavice, nogavice, normalno trikot perilo prof. Jäger in dr., dežnike, galoše, palice itd.

Specialna, modna in športna trgovina za gospode in dečke

J. Kette

Ljubljana, Franca Jožefa cesta 3.

B. Gotz

Ljubljana, Mestni trg št. 19. -- Stari trg št. 8

Krasne novosti jesenskih in zimskih oblek, površnikov domačega izdelka.
Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence!

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Trziču

(Gorenjsko)

(najmodernejša podjetje monarhije)

Otvoril sem lastno prodajalno

LJUBLJANA

na drobno Breg 20 na debelo

v Cojzovi hiši.

V največji
konfekcijski trgovini
Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9.
Solidna postrežba.
Znižane cene.

Moderne srajce, bele in barvaste

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovrtnikom in brez ovrtnika spalne srajce, trdi in mehki ovrtniki, zapestnice, nprsniki, dolge in kratke spodnje blače, majice, nogavice itd., vse v največji izbiri in najboljši kakovosti

po zelo skromnih in stalnih cenah
v modni in športni trgovini

P. MAGDIČ, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

Najstarejša kranjska odlikovana žganjarna
Lorenc Zdešar-ja nasl. J. Tribuč
na Glincah

naznanja sl. občinstvu, da je otvoril 1. septembra t. l. prodajalno v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6.

Brinjevec

garant. pristen, samo ene kvalitete, v zaprtih steklenicah po sledečih cenah: 1/4 litra K 1.—, 1/2 litra K 1.90, 1 liter K 3.60.

Kavarna Stari trg št. 39
celo noč odprta

„LEON“

Gostilna
Florjanska ulica št. 6.
Pristna vina. Domača kuhinja.

Edna posebnost
likerja je
Zdravnik želôdca

„Zdravnik želôdca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

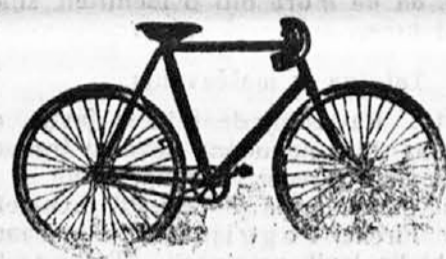
Dobi se tudi v vsih prodajalnah konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

prporoča svojo bogato zalogo

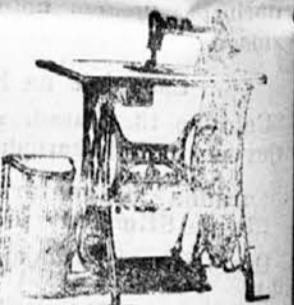
šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franco.

Prporoča se domača najnovejša

konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta št. 3

za nakup jesenskih in zimskih novosti.

Sprejemajo se naročila po meri ter se izvrše točno in solidno.

Založniki e. kr. privileg. južne železnice

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terizija c. 11 (Kolizej).

Zaloga spalnih ter je-
dilnih sob v različnih : vanov, žimnic :
: najnovejših slogih. : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

BALKAN

Trgovska, spedijska in komisijska del. družba.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Centrala: TRST.

Telefon št. 100

mednarodna spedijska, spedijske in zacinanje vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmoderneje opremljeno podjetje za selitve in prevažanje pohištva v mestu in na vse strani s patentiranimi pohištvenimi vozmi. Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd. — Spedijski urad, generalni zastop in prodaja vozni listov: „Dalmatie“ delniške družbe v Trstu brezvozne proge Trst-Benetke inobratno ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripcevih & Co, Trst Avstrijskega Lloydja Cunard-Line za I. in II. razred. Naročila sprejema tudi blagovni oddelek „Jadranske banke“.

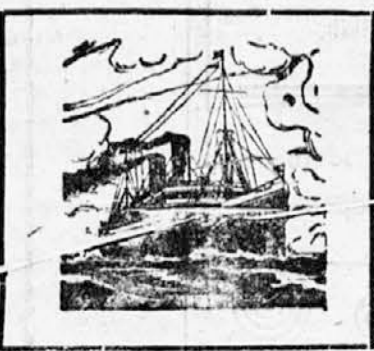
Zmeme cene. — Točna postrežba.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progli

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brazilnim brzovom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopele, itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Trst-New-York, vsako soboto

Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.

Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojavnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ Ljubljana,

Kolodvorska ulica št. 26.